

Poznavanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji

Tomaž Čas, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru

Tina Kramberger, diplomantka Fakultete za varnostne vede, Univerza v Mariboru

Namen

Namen prispevka je dobiti splošen vpogled v poznavanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji in ugotoviti, v kolikšni meri ljudje v Republiki Sloveniji poznajo detektivsko dejavnost.

Metodologija

Cilji so bili doseženi s pomočjo statistične metode zbiranja in obdelave podatkov. Izbrali smo metodo raziskovanja s pomočjo anketnega vprašalnika. Teoretični del pa zajema je predvsem zakonodajo, članke, monografije in drugo strokovno literaturo s področja detektivske dejavnosti.

Ugotovitve

Z raziskavo smo ugotovili, da večina ljudi ne pozna storitev detektivov v Republiki Sloveniji. Anketiranci so jim pripisovali storitve, ki jih slovenski detektivi ne opravljajo, jih pa zato filmski junaki po televiziji. Večina napačno misli, da je tudi detektiv v Republiki Sloveniji aktiven in dejaven v isti smeri kot filmski in knjižni junaki iz tujine.

Omejitve/uporabnost raziskave

Raziskava je bila omejena na manjše število anketirancev, rezultati pa kažejo, da bi bilo potrebno v tej smeri nadaljevati z raziskovanjem.

Praktična uporabnost

Rezultati raziskave potrjujejo splošno oceno, da je detektivska dejavnost razmeroma nepoznana. Detektivom so lahko rezultati v veliko pomoč pri trženju detektivskih storitev in pri samem delu.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Po pregledu literature je bilo ugotovljeno, da je takšna raziskava v Republiki Sloveniji prva. Ugotovitve so namenjene predvsem detektivom, uporabnikom detektivskih storitev in vsem, ki se tako ali drugače srečujejo z detektivsko dejavnostjo.

Ključne besede: detektiv, zasebna varnost, detektivska dejavnost, Detektivska zbornica Republike Slovenije, kriminalist.

1 Uvod

Detektivska dejavnost v Republiki Sloveniji deluje pod okriljem Detektivske zbornice Republike Slovenije in je razmeroma novo področje. Maja 1994 je bil sprejet prvi Zakon o detektivski dejavnosti, ki se je do leta 2011 že večkrat spremenil in dopolnil. Kljub večletnemu delovanju detektivov večina ljudi te dejavnosti (še) ne pozna. Ljudje jih zamenjujejo s kriminalisti in filmskimi junaki. Detektivi so na nekaterih področjih še vedno v fazi uveljavljanja, saj potencialni uporabniki njihovih storitev ne poznajo narave dela detektivov in zato tudi v primerih, ko bi bilo to koristno in potrebno, z njimi ne sodelujejo. Detektivi opravljajo širok spekter storitev, kot so: zbiranje informacij o osebah, ki so pogrešane ali skrite, o dolžnikih, o predmetih, ki so pogrešani ali izgubljeni, o dokaznem gradivu, potrebnem za zavarovanje ali dokazovanje pravic in upravičenj stranke pred pravosodnimi in drugimi organi oziroma organizacijami, o korektnosti delavcev pri izvajanju konkurenčne klavzule, o podatkih o uspešnosti in poslovnosti poslovnih subjektov, o kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo ter o njihovih storilcih, o zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, o zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo ter o drugih disciplinskih kršitvah, opravljajo pa tudi osebno vročanje pisemskih pošilk.

2 Opredelitev temeljnih pojmov

2.1 Detektivska dejavnost

Detektivska dejavnost, ki jo v Republiki Sloveniji opravljajo detektivi, je po Zakonu o detektivski dejavnosti (2011) »zbiranje, obdelava, posredovanje podatkov in informacij ter svetovanje na področju preprečevanja kaznivih ravnanj. Detektivska dejavnost je regulirana gospodarska dejavnost, namenjena naročnikom detektivskih storitev, ki jo Republika Slovenija regulira zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, osebne varnosti in dostojanstva naročnikov, tretjih oseb in detektiva, ki neposredno opravlja dejavnost.«

Področje detektivske dejavnosti je razmeroma široko, vsekakor pa lahko sega le tako daleč, kot to določa ZDD-1, ki v 25. členu opredeljuje področja delovanja detektivov.

2.2 Detektiv

Slovar slovenskega knjižnega jezika (2002) pravi: »DETEKTIV je *uslužbenec organov za javno, državno varnost, ki raziskuje kazniva dejanja*: proti tihotapcem mamil se bori cela armada policistov in detektivov; drzni detektivi iz ameriških filmov // v zahodnih deželah *oseba, ki jo kdo najame, da poklicno skrbi za zaščito njegovih interesov*: bil je zaposlen kot detektiv v veleblagovnici; hotelski detektiv / privatni detektiv.«

Slovar slovenskega knjižnega jezika razlaga pojem detektiva kot osebo, ki deluje v javni, državni varnosti, ki raziskuje kazniva dejanja, kar je v nasprotju z ZDD-1, ki ima v 31. členu določbo, da detektiv ne sme opravljati nalog, za katere so z zakonom določeni oziroma pooblaščenici policija, sodišča in drugi pravosodni organi. Lahko pa se ukvarja s pridobivanjem informacij o kaznivih dejanjih, ki se preganjajo na zasebno tožbo. Slovar slovenskega knjižnega jezika definicijo detektiva na tem mestu opredeljuje neprimerno, saj bralcu daje bistveno napačne podatke o delu detektiva, ki deluje v zasebnem in ne javnem sektorju. Če zasledimo takšno razlago (in nevednost oz. površnost) v slovenskem razlagalnem slovarju, lahko pričakujemo tudi napačno pojmovanje pri ljudeh.

Detektiv je torej oseba, ki ima detektivsko licenco in opravlja svoje delo kot svoboden poklic. Pri svojem delu zbira in posreduje informacije, ki jih pridobiva na podlagi zakona. Deluje na področju zasebnega sektorja in ne sodi v policijo, kar je najpogosteje zmotno prepričanje.

Detektiv ni kriminalist, kvečjemu bi lahko rekli, da je podoben kriminalistu, a je razlika med njima ta, da kriminalist deluje v policiji, detektiv pa na zasebnem področju. Seveda je razlik več. Detektiv ima detektivsko licenco in značko, nima pa predpisane uniforme. Strelno orožje lahko pridobi le v skladu z Zakonom o orožju, ne pripada mu samoumevno kot npr. kriminalistu.

3 Detektivi in njihovo delo

Detektivi opravljajo specifično delo. Za prvo polovico njihovega dela nekateri sploh ne vedo, da obstaja, za drugo polovico pa mislijo, da ga opravlja nekdo drug. Zato želimo zajeti čim večji obseg dela in o tem ustvariti kar se da natančno predstavo. Namen raziskave ni analizirati težav, ki se pojavljajo pri delu (zakonodaja, stranke, pomanjkanje pooblastil), zato jih na tem mestu ne bomo posebej izpostavljali, ampak le omenili.

3.1 Vročanje

Detektiva Oset in Šarlah (2010a in 2010b) pravita, da so detektivi pogosto pooblaščeni vročevalci Ministrstva za pravosodje. To pomeni, da po odredbi sodišč vročajo vse sodne spise in pošiljke v vseh pravnih postopkih. Sicer pa lahko detektivi (tudi tisti, ki niso pooblaščeni vročevalci Ministrstva za pravosodje) vročajo za gospodarske družbe.

Osebno vročanje se opravlja zato, ker naslovniki pogosto spremenijo kraj bivanja in tega ne sporočijo (sodišču oz. delodajalcu), zgodi se tudi, da že na začetku ne dajo pravega naslova. Prav tako se pošiljk izogibajo, saj želijo pridobiti čas, ki je pogosto ključnega pomena za izpeljavo določenih postopkov. Detektivi po potrebi že na začetku ugotavljajo dejansko prebivališče naslovnika in tako je uspešnost vročitve verjetnejša.

Osebam se pogosto vročajo vabila na obravnave (v njih naslovniki nastopajo kot priče ali obdolženi), delodajalci pa svoje zaposlene vabijo na zagovore ali jim vročajo sklepe o prenehanju delovnega razmerja in podobno.

3.2 Stranke

ZDD-1 določa, da so lahko naročniki detektivskih storitev tako fizične kot pravne osebe. Detektive najemajo različna podjetja (najpogosteje poteka sodelovanje s kadrovske službami), banke, starši in drugi, ki potrebujejo njihovo pomoč.

Oset in Šarlah (2010a) pravita, da fizične osebe najemajo detektive predvsem v naslednjih primerih:

- iskanje dolžnikov;
- preverjanje partnerjev (zvestoba);
- starševsko preverjanje otrok (s kom se družijo, če se ukvarjajo s kriminalnimi dejanji);
- iskanje pogrješanih oseb;
- iskanje povzročiteljev materialne in nematerialne škode;
- zbiranje dokaznega gradiva, potrebnega za zavarovanje ali dokazovanje pravic in upravičenj stranke;
- preiskovanje kaznivih dejanj, ki se preganjajo na zasebno tožbo ter iskanje njihovih storilcev.

Pravne osebe najpogosteje koristijo naslednje storitve:

- vročanje (za kadrovske službe – podjetja, sodišča);
- iskanje dolžnikov;
- preverjanje poslovne uspešnosti podjetij;

- preverjanje zlorab pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorab uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela ter o drugih disciplinskih kršitvah in kršilcih;
- preizkusi alkoholiziranosti;
- zvestobe delavcev pri izvajanju konkurenčne prepovedi;
- preverjanje dejanskega kraja bivališča (izplačevanje previsokih potnih stroškov);
- poizvedbe o opravljanju službenih dolžnosti zaposlenih;
- vključevanje v notranje preiskovanje kaznivih in neetičnih ravnanj;
- svetovalne storitve in poizvedbe o dejanskih bonitetah drugih gospodarskih subjektov (tudi due dilligence).

Detektiv sme po zakonu tudi za državne organe opravljati storitve, ki so opredeljene v 25. in 26. členu ZDD-1. Na tem mestu bi izpostavili težavo, ki jo omenjata tudi Perko in Perkova (2008). Pravita, da je v Zakonu o javnih uslužbencih povsem nesmiselna določba, po kateri mora delodajalec navedeno kontrolo delavcu vnaprej napovedati (gre za določilo o preverjanju o zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe, zlorabah uveljavljanja pravice do povračila stroškov prevoza na delo in z dela). To v praksi pomeni, da je potencialni kršitelj vnaprej obveščen, da bo preverjan. Kako naj v takšnem primeru detektiv korektno in uspešno opravi svoje delo?

3.3 Sodelovanje s policijo

Detektiv po 31. členu ZDD-1 ne smejo opravljati nalog, za katere so z zakonom določeni oziroma pooblašteni policija, sodišča in drugi pravosodni organi. Ne smejo preiskovati kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti in na predlog. Detektivska dejavnost namreč sodi v zasebno varstvo, policija pa je del javnega in državnega varstva. Pri opravljanju marsikatere storitve bi bili detektivni veseli sodelovanja s policijo, a je praksa žal drugačna.

Detektivni imajo malo možnosti za sodelovanje s policijo, zato se morajo pri opravljanju svojega dela znajti. Tako lahko neuradno pridobijo kakšne informacije, ki jim koristijo pri nadaljnjem delu. Tudi pri vročanju se lahko obrnejo na lokalne policiste, ki bi lahko dali kakšne koristne podatke o naslovniku, katerega detektiv kot vročevalec išče, a ne najde (ni pravega naslova, naslovniki se skrivajo ali se nahajajo kje drugje).

Do uradnega sodelovanja lahko pride takrat, ko detektiv dela za zavarovalnico. Za določene zavarovalniške zadeve se namreč zbirajo dodatne informacije. Namen takšnega pridobivanja informacij je v tem, da se ugotovijo okoliščine določenega dogodka. Detektiv v nadaljevanju poroča o svojih ugotovitvah na podlagi razgovorov, ogleda kraja dogodka in zbranih informacijah. Zavarovalnica se nato (v primeru, da gre za zavarovalniško goljufijo, ki je po drugem odstavku 211. člena Kazenskega zakonika kaznivo dejanje) odloči, ali bo proti osebam vložila kazensko ovadbo. V nekaterih spisih (prometnih nesreč) so priloženi policijski zapisniki, le-ti pa so lahko premalo natančni ali pa je iz njih detektiv ne dobi potrebnih podatkov. V nekaterih primerih policijskih zapisnikov sploh ni. Praksa je takšna, da se v primeru prometne nesreče brez telesnih poškodb pokliče policija, a le-ta na kraj dogodka ne pride. Udeleženci prometnih nesreč lahko bolečine občutijo šele naslednji dan (ali še kasneje), ko je kraj dogodka že spremenjen, avtomobili nedosegljivi za ogled in podobno. V tem primeru lahko udeleženci prometne nesreče, ki vložijo zahtevek za odškodninski zahtevek, dogodek praktično priredijo, saj na kraju dogodka policije ni bilo. Nekateri grede celo tako daleč, da prometne nesreče sploh ni in jo uprizorijo zaradi finančnih in drugih razlogov. Pri pridobivanju informacij se v takšnem primeru detektiv obrne na policijo. Le v sodelovanju z njimi lahko dobi podatke, ali jim je bila prometna nesreča resnično sporočena. Prav tako lahko le policija posreduje, kdaj

in kaj so sporočili udeleženci prometne nesreče. Pomemben je namreč vsak podatek – število udeležencev, mesto dogodka, čas in poškodbe vozila ...

3.4 Nazivi

Zaradi podobnih nazivov, ki v različnih državah označujejo različne ljudi z drugačnimi pristojnostmi, se pojem (slovenskega) detektiva zamenjuje s (slovenskim) kriminalistom. V Republiki Sloveniji izraz detektiv namreč ne pomeni enako kot izrazi: police detective, detektiv, detective, ki označujejo osebo, katera je pri nas še najbolj podobna kriminalistu (Veliki italijansko-slovenski slovar, Slovensko-angleški slovar, Veliki angleško-slovenski slovar, Veliki slovensko-nemški slovar, 2002).

4 Raziskava

4.1 Namen in cilj preučevanja

Namen raziskave je dobiti splošen vpogled v poznavanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji. Zanima nas, ali bi potencialne stranke sodelovale z detektivi, če bi vedele, kakšne storitve le-ti opravljajo in kako se lahko z njimi sodeluje. Prav tako smo posebej izpostavili nekatere poklicne skupine, katerih delo se lahko navezuje na delo detektivov. Poznavanje detektivske dejavnosti smo preverjali z anketnimi vprašalniki.

Cilji raziskave so potrditi hipoteze, ki smo jih zastavili pred opravljanjem empiričnega dela in ugotoviti, v kolikšni meri ljudje v Republiki Sloveniji poznajo detektivsko dejavnost.

Po pregledu literature smo ugotovili, da je tovrstna raziskava v Republiki Sloveniji prva.

4.2 Hipoteze

Hipoteze, ki jih želimo z raziskavo preveriti, so naslednje:

Hipoteza 1: Večina ljudi ne pozna storitev detektivov v Republiki Sloveniji.

Hipoteza 2: Večina ljudi misli, da so slovenski detektivi podobni filmskim in knjižnim junakom iz tujine.

Hipoteza 3: Ljudje detektivske storitve v Republiki Sloveniji preveč povezujejo z delom po uradni dolžnosti, ki ga opravlja policija.

4.3 Vzorec

Ker je namen raziskave ugotoviti poznavanje detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji, smo želeli, da bi bil vzorec čim bolj reprezentativen. V ta namen ga sestavlja 200 naključno izbranih anketirancev iz celotne Slovenije.

4.3.1 Analiza vzorca

Med anketiranci je približno enako število žensk in moških. *Moških* anketirancev je 52 %, kar predstavlja 104 anketirance, *žensk* pa 48 %, kar predstavlja 96 anketirank.

Starost anketirancev se giblje med 16 in 67 let. Povprečna starost anketirancev je 31,44 let, standardni odklon je 9,31 let.

Največ anketirancev (107) je za kraj bivanja opredelilo *mesto*, kar predstavlja 53,5 % vzorca. *Vas* je opredelilo 62 anketirancev (31 %), *predmestje* pa 31 anketirancev (15,5 %).

Izobrazbena struktura anketirancev je sledeča. Največ anketirancev (57) ima *srednjo splošno izobrazbo*, kar predstavlja 28,5 % vzorca. *Osnovnošolsko izobrazbo* imajo 4 anketiranci, prav tako *nižjo ali srednjo poklicno izobrazbo*, kar predstavlja po 2 % vzorca. *Srednjo strokovno izobrazbo* ima 35 anketirancev (17,5 %). *Višjo strokovno, višješolsko in specialistično povišješolsko izobrazbo* je opredelilo 24 anketirancev (12 %). 26 anketirancev (13 %) ima

visoko strokovno izobrazbo. Visok delež, 47 anketirancev (23,5 %), ima visoko univerzitetno izobrazbo. Specialistično povisokošolsko izobrazbo, magisterij in doktorat imajo le 3 anketiranci (1,5 %).

Največ anketirancev je zaposlenih v gospodarstvu, teh je 54 (27 %). Iz policijskih vrst in odvetniških pisarn so po 3 anketiranci (po 1,5 %), iz vojske in sodišča le po 1 (po 0,5 %). Javno upravo je opredelilo 17 anketirancev (8,5 %), šolstvo 14 (7 %) in samostojnega podjetnika 25 anketirancev (12,5 %). Brez zaposlitve je 39 anketirancev (19,5 %), še vedno se jih šola 30 (15 %), ostalih 13 (6,5 %) se ni opredelilo v našete alternative (nevladne organizacije, upokojeanci...).

5 Rezultati in razprava

5.1 Rezultati in razprava anketnih vprašalnikov

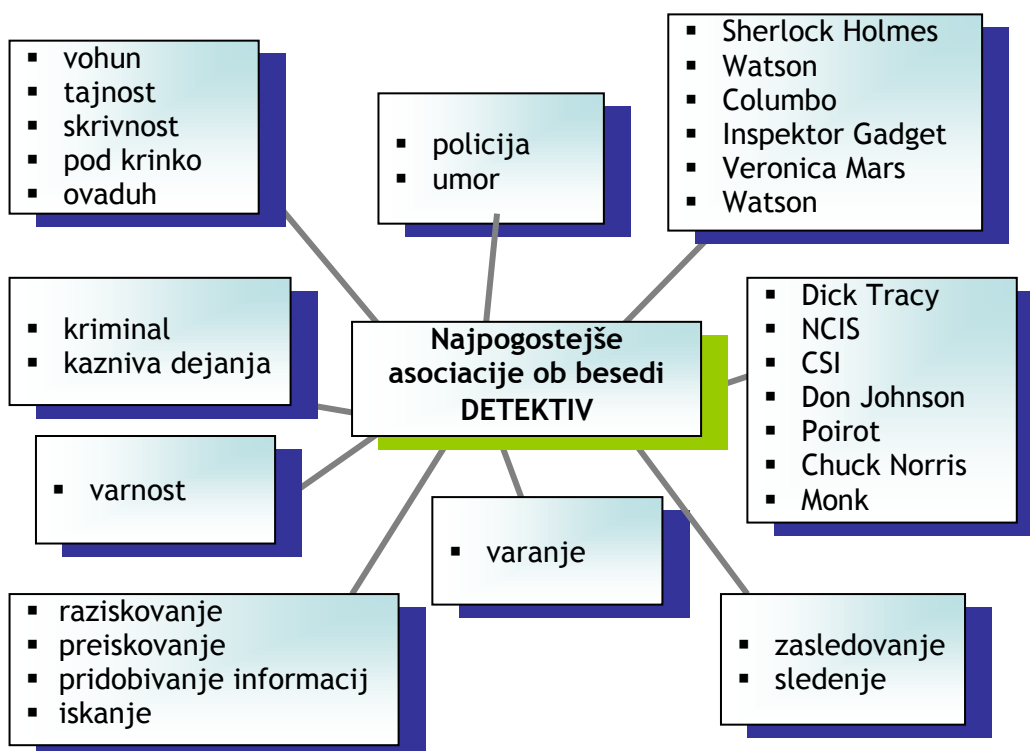
Na vprašanji, ali anketiranci osebno poznajo kakšnega policista ali detektiva, so anketiranci odgovorili premosorazmerno. Veliko anketirancev pozna kakšnega policista, medtem ko detektivov ne. Policista pozna osebno 150 anketirancev (75 %), detektiva pa le 44 anketirancev (22 %). Pri tem velja opozoriti, da je bilo po podatkih na spletni strani policije (<http://www.policija.si>) na dan 31. 12. 2009 število policistov 7.842 (od tega 6.154 uniformiranih), število detektivov pa je precej manjše, in sicer 81. To pomeni, da je tudi možnost, da anketiranci poznajo detektiva veliko manjša, kot da poznajo policista. Razmerje med policisti in detektivi je 97 policistov na 1 detektiva. Ker je bilo v nadaljnjih odgovorih na vprašanja ugotovljeno, da anketiranci ne ločijo med kriminalisti in detektivi, je lahko realno stanje tega podatka nekoliko drugačno. Zato je potrebno upoštevati, da so anketiranci med detektive uvrščali kriminaliste in policiste.

Z vprašanjem, na kaj anketiranci pomislijo ob besedi DETEKTIV, smo želeli ugotoviti, ali dejansko pomislijo na stvari, ki bi jih lahko povezali s slovenskim detektivom. Odgovore smo po vsebini strnili v nekaj sklopov (slika 1). Nekateri anketiranci so navedli več asociacij. Največkrat (47 % anketiranih) se pojavi asociacija *na raziskovanje, preiskovanje, pridobivanje informacij in iskanje*. Asociacije, ki so povezane z *nanizankami, filmi, knjigami in junaki*, se pojavijo pri 25,5 % anketiranih. Velikokrat se pojavita tudi pojma *zasledovanje in sledenje*, kar pri 19,5 % anketiranih. Asociacije *na vohuna, pod krinko, ovaduha in tajnost* je imelo 14,5 % anketirancev. Pojem *kriminal* je navedlo 7,5 % anketirancev, *kazniva dejanja, komplicirani delikti, hujša KD, reševanje težjih primerov, profesionalno iskanje za denar, raziskovanje nerešenih primerov, podrobno raziskovanje primerov* pa 8 % anketirancev. Asociacije *na policijo (policist, kriminalist, policist v obleki, baraba za policista, institucija prisile)* je imelo 5,5 % anketirancev. Besedo *umor* je navedlo 6,5 % anketirancev, *skrivnost* pa 3,5 %. Zanimiva asociacija je bila tudi *klobuk*, ki se pojavi pri 1,5 % anketiranih.

Med asociacijami je bilo nekaj zanimivih odgovorov:

- *Nemogoče lahko postane mogoče.*
- *Mož, ki lovi bad guys na lastno pest.*
- *Neopažena resna osebnost.*
- *Nekdo, ki v Sloveniji verjetno nima veliko dela. Dokaj abstrakten pojem.*
- *Delo detektivov v Sloveniji poznam približno. Pomislim na ugotavljanje identitete, raziskovanje umora, sledenje ljudi ...*
- *Pomoč, ko ti policija noče oziroma ne zna pomagati.*
- *Naj bi bil nekaj posebnega – spoštovanja vreden.*
- *Neviden človek, ki vseeno vidi podrobnosti.*
- *Hoja po robu zakona.*

Vprašanje z asociacijami je bilo postavljeno z namenom, da anketiranci brez sugeriranja povedo svoje asociacije. Najverjetneje bi tudi sicer razmišljali tako, če bi pogovor nanesel na področje detektivske dejavnosti. Asociacije so nam v pomoč pri okvirni sliki poznavanja detektivske dejavnosti, saj se po njih vidi razmišljanje ljudi in povezovanje detektivov z umori, sledenjem, hujšimi kaznivimi dejanji, Sherlockom Holmesom in podobno, česar se ne da popolnoma enačiti s slovenskimi detektivi. Redko kdo izmed anketirancev pa dejansko detektivsko dejavnost pozna in loči, da te asociacije niso resnične. Tudi sami namreč ob besedi detektiv pomislimo na Sherlocka Holmesa, čeprav vemo, s čim se ukvarja slovenski detektiv.

Slika 1: Shema najpogostejših asociacij ob besedi DETEKTIV.

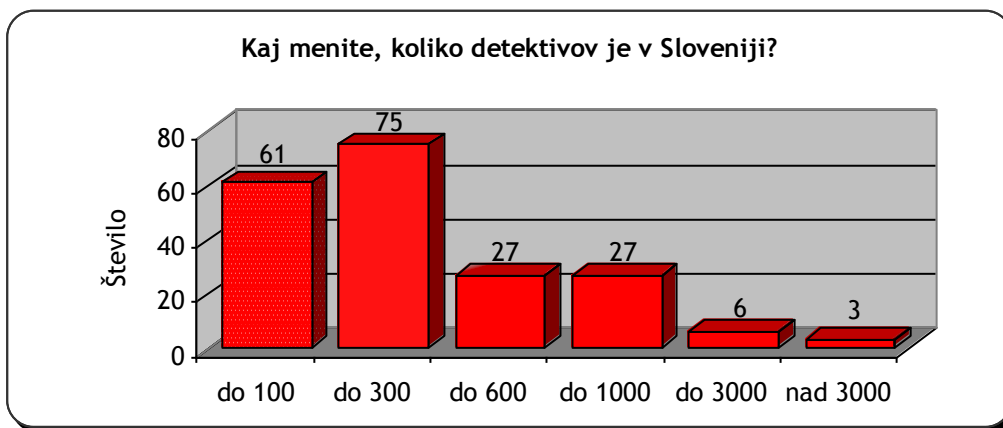
Naslednje vprašanje je bilo, ali so anketiranci kdaj želeli postati detektivi. Odgovor *da* je podalo 23 % anketirancev (46), 77 % anketirancev (154) pa odgovor *ne*. Glede na število detektivov v Republiki Sloveniji je jasno, da ti podatki ne odražajo dejanskega stanja, saj bi bilo tako pri nas namesto 81 detektivov okrog 350.000 detektivov (predpostavka, da je v Republiki Sloveniji po podatkih Statistične urada RS (<http://www.stat.si>) 1.521.847 prebivalcev starih 25 let in več).

Zanimivi so odgovori, zakaj bi 23 % anketiranih želelo opravljati ta poklic. Slika 2 prikazuje odgovore, bolj ali manj resnične za slovenske detektive. Marsikdo izmed njih bi bil razočaran, ko bi ugotovil, da v Republiki Sloveniji detektivi niso forenziki, da se dejansko delo razlikuje od filmskega, da je več kot le dobro plačano, razburljivo in pestro terensko delo ...

Slika 2: Odgovori anketirancev na vprašanje, zakaj bi želeli postati detektivi

Odgovori na vprašanje, *koliko detektivov je v Sloveniji?* kažejo, da ima večina ljudi o tem zelo napačno sliko. Detektivsko licenco ima trenutno 81 detektivov, povprečno število odgovorov pa znaša kar 381,25 detektivov. Slika 3 prikazuje, da je največ anketirancev (75 oz. 37,7 %) odgovorilo, da je detektivov *do 300*. Naslednji izbiri, *do 600* in *do 1000*, je izbralo po 27 anketirancev (po 13,6 %). Odgovor *do 3000* je izbralo 6 anketirancev (3 %), *nad 3000* pa 3 anketiranci (1,5 %). Ustrezno alternativo (*do 100*) je izbralo le 61 anketirancev (30,6 %), kar kaže na to, da ima večina napačno sliko o številu detektivov v Sloveniji.

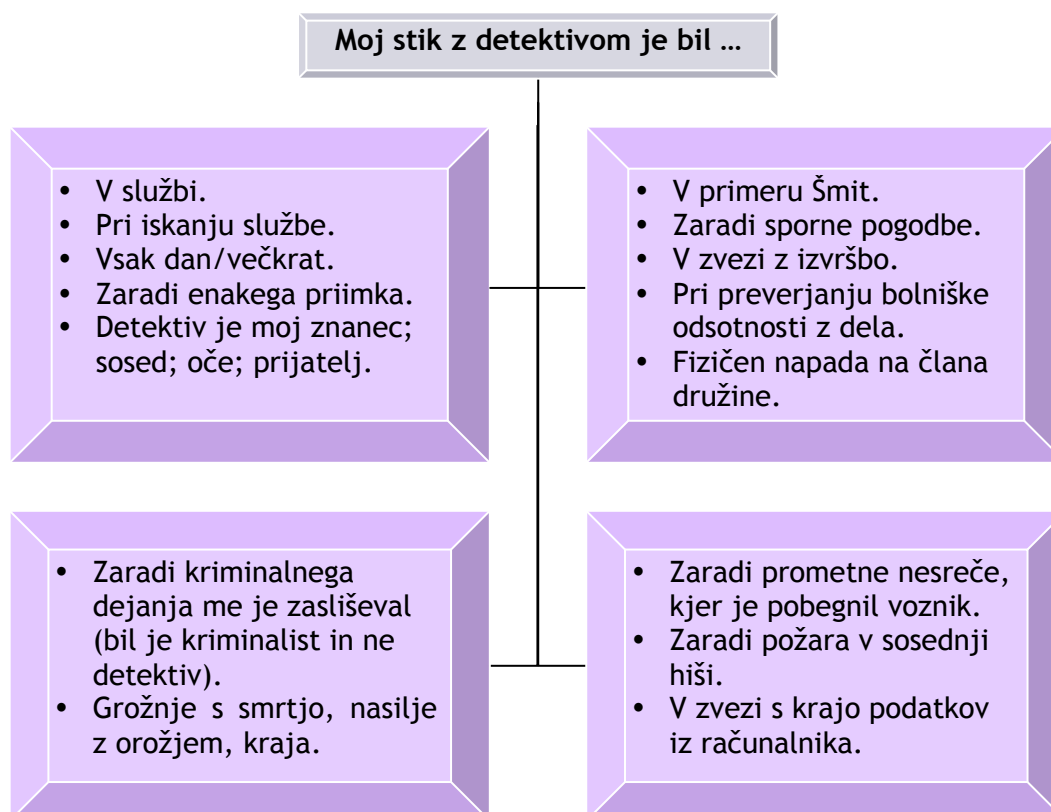

Slika 3: Mnenje anketirancev o številu detektivov v Sloveniji

Naslednje vprašanje je bilo, ali so anketiranci že prišli v osebni stik z detektivom. Odgovor *ne* je podalo 173 anketirancev (87 %), odgovor *da* pa 26 anketirancev (13 %).

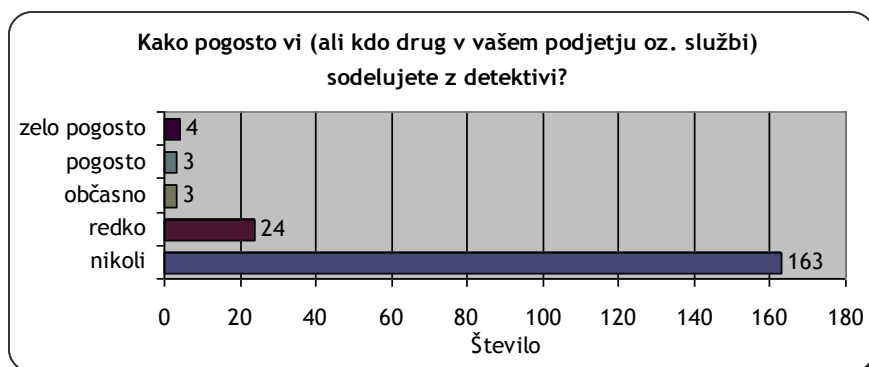
Kje oziroma kdaj so le-ti prišli z njim v stik, prikazuje slika 4. Zanimiv je odgovor anketiranca, ki pravi, *da ga je detektiv zasliševal zaradi kriminalnega dejanja (bil je kriminalist in ne detektiv)*, kar kaže na neločevanje teh dveh pojmov. Prav zaradi tega je dvom v ustreznost nekaterih

drugih odgovorov morda upravičen, saj je za nekatere dogodke sicer verjetno, da je bil udeležen detektiv, a verjetneje je, da je bil to kriminalist (grožnje s smrtjo, požar).

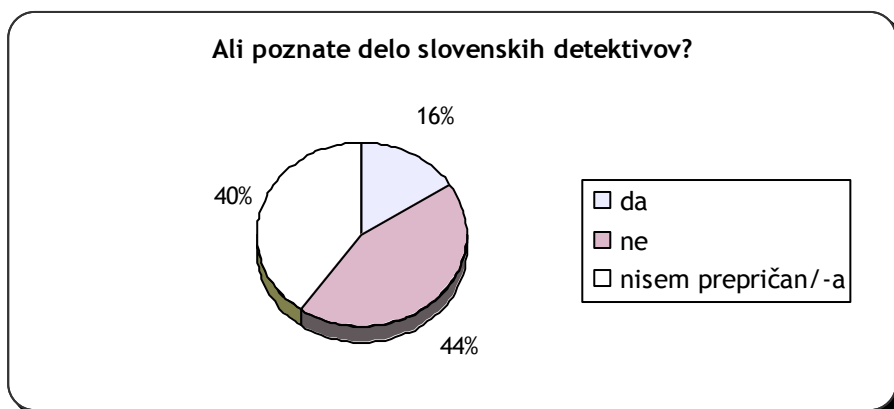
Slika 4: Osebni stiki anketirancev z detektivom

Vprašanje, ali anketiranci (oziroma kdo drug v njihovem podjetju) sodelujejo z detektivi, prikazuje slika 5. Iz njega je razvidno, da kar 163 anketirancev (83 %) *nikoli* ne sodeluje z detektivi. *Redko* jih sodeluje 24 (12 %), *občasno* in *pogosto* po 3 (po 1,5 %), *zelo pogosto* pa le 4, kar znaša 2 % anketirancev. Aritmetična sredina je 1,28, kar pomeni, da v povprečju z detektivi sodelujejo zelo redko (predpostavka, da je ocena 1 za nikoli in 2 za redko). Standardni odklon je 0,76.

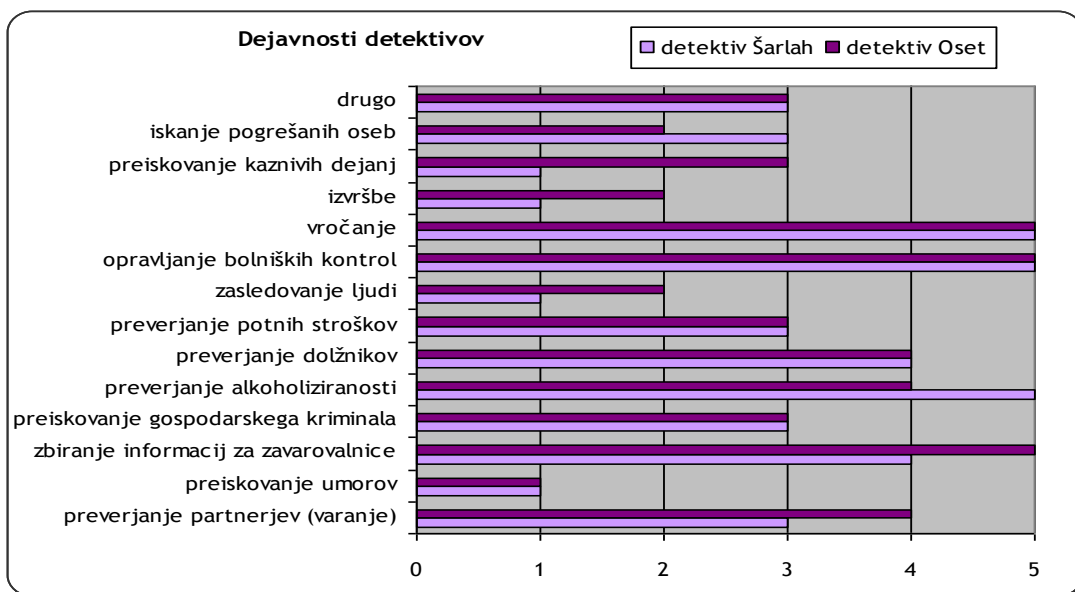
Slika 5: Pogostost sodelovanja med anketiranci in detektivi

Ljudje poznamo določene zadeve, če imamo z njimi izkušnje ali imamo z zadevami stik preko medijev, če nam o njih pripovedujejo prijatelji in podobno. V odgovorih na vprašanje, ali anketiranci poznajo delo slovenskih detektivov (slika 6), se odražajo tudi odgovori iz prejšnjega vprašanja. Tako ni presenetljivo, da samo 12 % (23) anketirancev meni, *da pozna* delo slovenskih detektivov, glede na to, da jih z njimi (oziroma njihovi sodelavci) sodeluje 17 %. Velik del anketirancev (46 % oz. 84 anketirancev) *ni prepričan*, da pozna njihovo delo, 42 % (91) pa je odgovorilo, da ga *ne pozna*. Odgovorom smo za izračun aritmetične sredine in standardnega odklona dodali številčne vrednosti, in sicer 5 za odgovor da, 3 za odgovor nisem prepričan/-a in 1 za odgovor ne. Aritmetična sredina znaša 2,47, kar pomeni, da se povprečje bolj nagiba k nepoznavanju dela slovenskih detektivov.

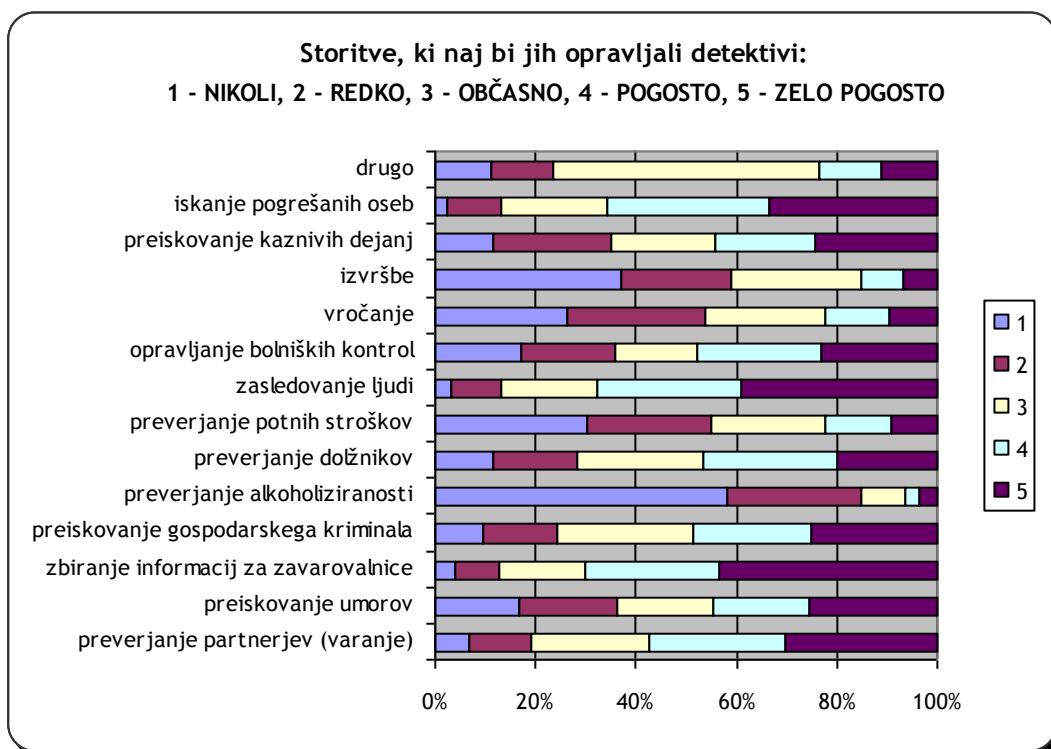
Slika 6: Mnenje anketirancev o lastnem poznavanju detektivov.

Pri vprašanju, kako pogosto detektivi opravljajo določene storitve, smo upoštevali kriterij dveh detektivov. Gregor Oset in Tomislav Šarlah sta večletna aktivna detektiva, ki poznata detektivsko dejavnost in delo svojih kolegov, zato so njihuni odgovori relativno realno stanje. Slika 7 prikazuje okvirno sliko detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji. Odgovori detektivov odstopajo največ za dve stopnji (in to le pri eni dejavnosti).

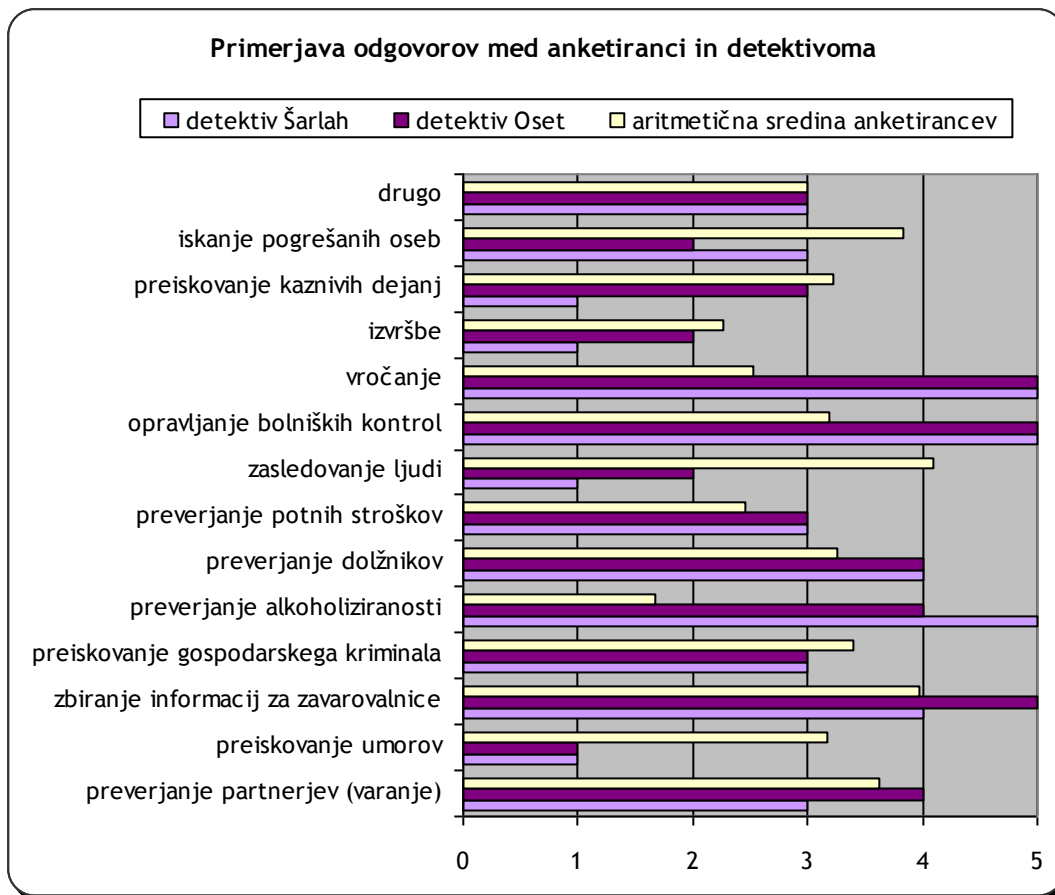
Slika 7: Odgovori detektiva Šarlaha in detektiva Oseta.

Slika 8 prikazuje dva izstopajoča elementa storitev. To je **preiskovanje umorov**, ki jih detektivi načeloma ne preiskujejo. Kar 51 anketirancev (25,5 %) meni, da to opravljajo *zelo pogosto*. Da to počnejo *pogosto* in *občasno*, meni 38 (po 19 %) anketirancev, *redko* 39 (20 %) anketirancev in *nikoli* najmanjši del anketirancev, teh je 33 (16,5 %). Naslednji izstopajoči element je **preverjanje alkoholiziranosti**, za katere so detektivi eni izmed redkih, ki jih lahko opravljajo. Kar 115 anketirancev (58 %) meni, da detektivi tega *nikoli* ne počnejo, 53 anketirancev (27 %) meni, da detektivi preverjajo alkoholiziranost *redko*, majhen del se je opredelil za *občasno*, in sicer 17 anketirancev (8,5 %), samo 6 (3 %) za *pogosto* in 7 (3,5 %) za *zelo pogosto*.

Slika 8: Mnenje anketirancev o pogostosti opravljanja določenih storitev.

Slika 9 kaže primerjavo odgovorov detektivov in aritmetične sredine anketirancev. Anketiranci imajo napačno predstavo predvsem pri storitvah, ki jih oz. jih sicer ne opravljajo filmski in knjižni junaki. Tako **preiskovanje umorov**, s katerim se najpogosteje srečamo v raznih nadaljevankah, filmih in knjigah, anketiranci v povprečju ocenjujejo z oceno 3,18 (občasno do pogosto). Detektiva to storitev ocenjujeta z oceno 1, kar pomeni, da teh storitev slovenski detektivi ne opravljajo. Naslednja storitev, ki jo pri naših filmskih in knjižnih junakih redko srečamo, a jo detektivi vendarle pogosto opravljajo, je **preverjanje alkoholiziranosti**. Anketiranci so to storitev v povprečju ocenili z oceno 1,67 (nikoli do redko), detektiva pa z oceno 4,5 (pogosto do zelo pogosto). Zelo popularna asociacija in storitev je **zasledovanje**, ki so jo anketiranci v povprečju ocenili z oceno 4,1 (pogosto do zelo pogosto), detektiva pa z oceno 1,5 (nikoli do redko). Najpodobnejše ocene anketirancev in detektivov so za preverjanje partnerjev, zbiranje informacij za zavarovalnice, preiskovanje gospodarskega kriminala, preverjanje potnih stroškov in izvršbe.

Slika 9: Primerjava odgovorov med anketiranci in detektivoma.

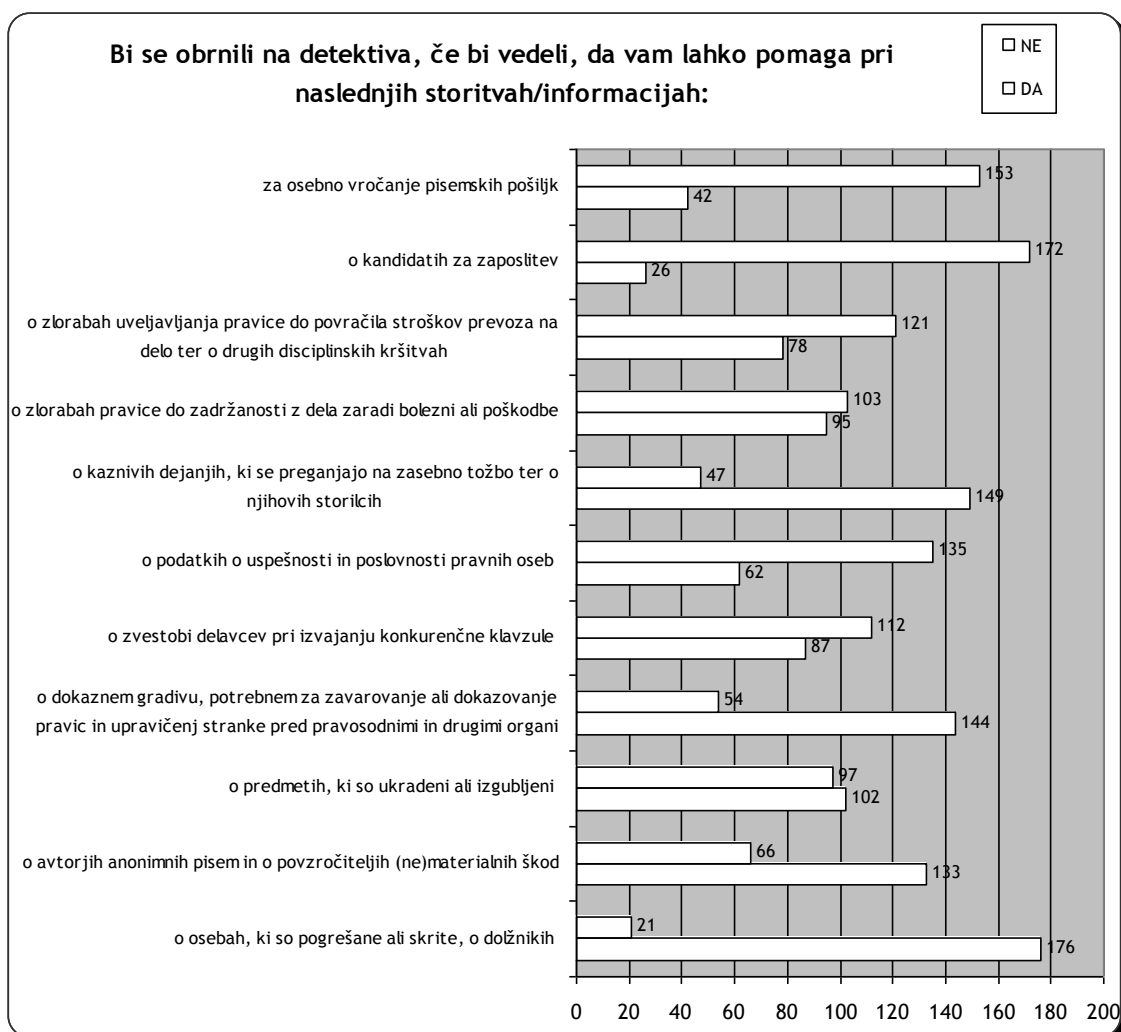
Večina anketirancev se *ne more opredeliti* o mnenju glede slovenskih detektivov. Teh je kar 82 (41 %) . Naslednjih 87 anketirancev (44 %) pa, kot pravijo sami, *nimajo pojma*. Podatek je precej realen, saj z njimi še niso imeli stika in pravzaprav ne poznajo niti detektivov niti detektivske dejavnosti. Dobro mnenje o detektivih ima 25 anketirancev (13 %), slabo pa le 4 (2 %).

Pri vprašanju, kaj menijo o pooblastilih, ki jih imajo slovenski detektivi, je bila večina odgovorov enotnih. Kar 172 anketirancev (86,5 %) *ne pozna pooblastil* slovenskih detektivov. Da so pooblastila *premalo obširna* jih meni 23 (11,5 %) in da so *pooblastila preobširna* le 4 (2 %).

Na vprašanje, kaj anketiranci menijo o slovenskih detektivih, je največ, 116 anketirancev (58 %) odgovorilo, da *so detektivi na določenih področjih nujno potrebni*. Da *pomagajo ljudem* meni 27 anketirancev (14 %), da so *podaljšana roka policije* pa 30 (15 %). 6 anketirancev (3 %) meni, da detektivi *vohtunijo tam, kjer ne bi bilo potrebno*, le 2 anketiranca (1 %) menita, da *terorizirajo ljudi*. Ostalih 18 (9 %) se ni opredelilo in je izbralo alternativo odgovora *drugo*.

Zadnje vprašanje, na katerega so odgovarjali anketiranci, je bila opredelitev, ali bi se odločili za pomoč detektiva pri posamezni storitvi. Da bi anketiranci odgovarjali čim bolj realno, je bilo navedeno, da bi morali za detektivsko storitev plačati. Slika 10 prikazuje, da bi se največ anketirancev odločilo za *pomoč pri pridobivanju informacij o osebah, ki so pogrešane ali skrite ter o dolžnikih*. V teh primerih bi se kar 176 anketirancev (88 %) obrnilo na detektiva. Najmanj anketirancev pa bi se odločilo za *pridobivanje informacij o kandidatih za zaposlitev*, teh je 26 (13 %). Raziskava je bila opravljena v času prejšnjega Zakona o detektivski dejavnosti, ki je v

nasprotju s spremembo zakona v marcu 2011 imel določilo, da detektivi lahko pridobivajo informacije o kandidatih za zaposlitev.

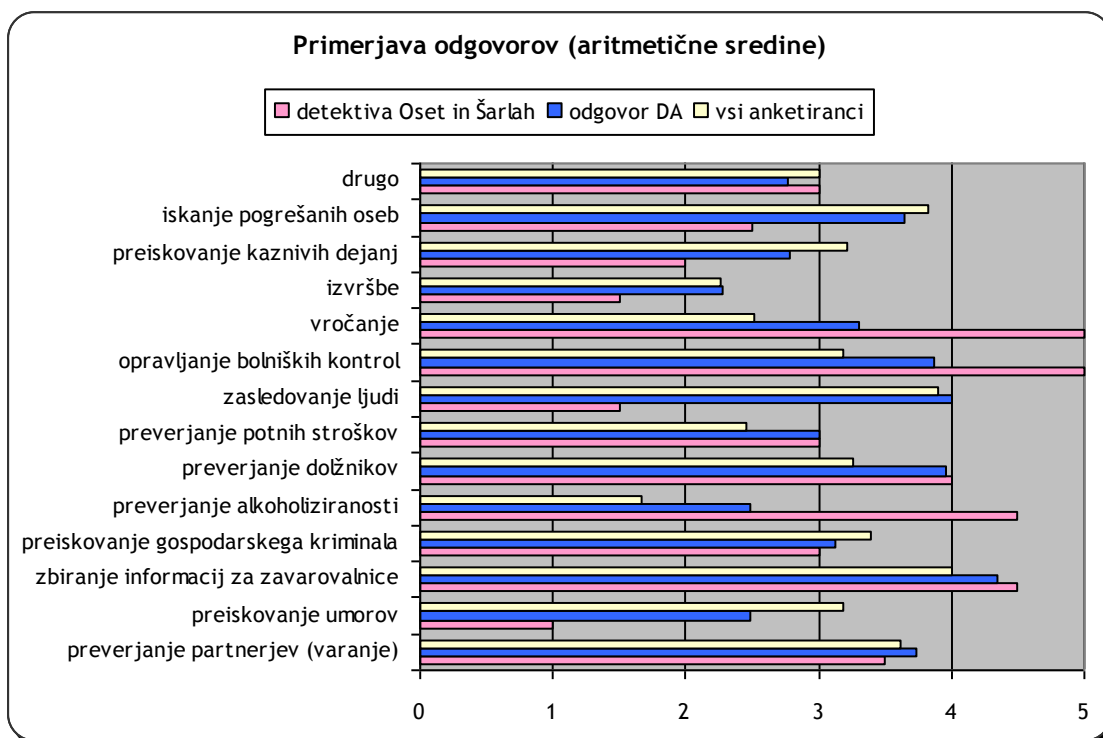
Slika 10: Ocena anketirancev, v katerem primeru bi sodelovali z detektivom.

5.2 Izbrani odgovori

Le 12 % (23) anketirancev meni, da pozna detektivsko dejavnost. Da bi ugotovili, koliko od njih jo dejansko pozna, smo naredili filter pri vprašanju 13, in sicer smo izločili tiste anketirance, ki so podali odgovor *da*.

Slika 11 prikazuje aritmetične sredine treh skupin anketirancev. Za kriterij pri primerjavi smo vzeli odgovore detektivov Oseta in Šarlaha. Od anketirancev, ki so odgovorili, da poznajo detektivsko dejavnost, se pričakuje, da bodo odgovarjali enako ali vsaj zelo podobno kot detektiva. Vsekakor pa bi morali odgovarjati bolje od tistih, ki detektivske dejavnosti ne poznajo. Kot je razvidno iz tabele 1, se je to zgodilo v 71,43 % primerov (10-krat od 14-ih možnosti). Vsi anketiranci so bili bližje pravilnemu odgovoru pri storitvah, kot so zasledovanje ljudi, izvršbe, preverjanje partnerjev in drugo. Kljub temu da so bili anketiranci, ki so odgovorili, da poznajo detektivsko dejavnost, večinoma res bližje pravilnemu odgovoru, so njihove aritmetične sredine še vedno daleč v stran od pravih odgovorov. Tako je npr. pri

umorih njihova ocena še vedno 1,48 večja od pravilne (vsi anketiranci odstopajo 2,18 ocene). Veliko odstopanje je tudi pri preverjanju alkoholiziranosti, kjer je odstopanje za 2,02 ocene (vsi anketiranci 2,83 ocene), pri zasledovanju ljudi, kjer odstopajo kar za 2,50 ocene (vsi anketiranci 2,40), in pri vročanju, kjer je odstopanje za 1,70 ocene (vsi anketiranci 2,48). Odstopanje je minimalno pri zbiranju informacij za zavarovalnice, kar znaša 0,15 ocene (vsi anketiranci 0,50), pri preiskovanju gospodarskega kriminala, kjer je odstopanje 0,13 (vsi anketiranci odstopajo 0,40 ocene), pri preverjanju dolžnikov je odstopanje le 0,04 ocene (vsi anketiranci 0,74), pri preverjanju potnih stroškov pa odstopanja sploh ni (vsi anketiranci 0,54).

Slika 11: Primerjava odgovorov (aritmetične sredine) anketirancev, ki so odgovorili, da poznajo detektivsko dejavnost, detektivov in vseh anketirancev

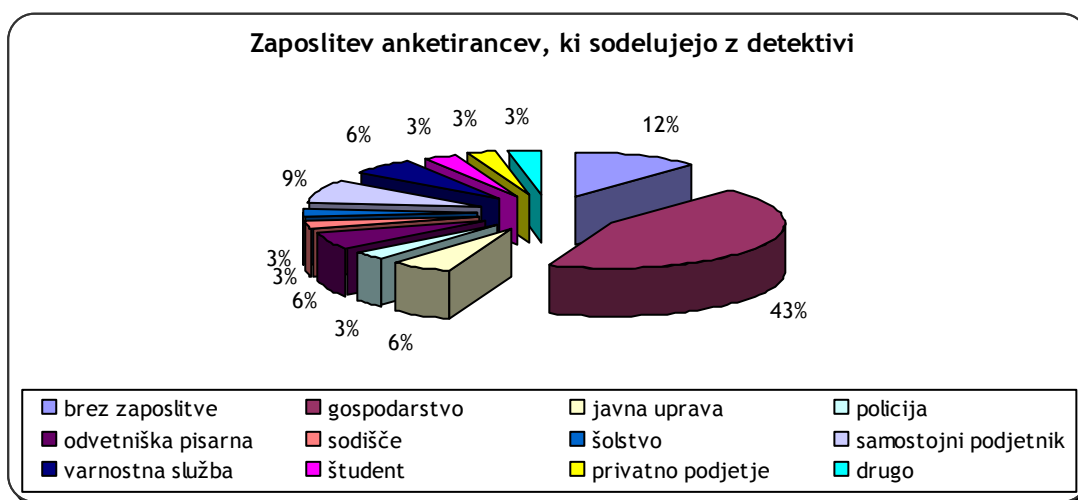
Na splošno bi lahko rekli, da je odstopanje obeh skupin od pravih odgovorov precejšnje, še posebej za anketirance, ki so odgovorili, da detektivsko dejavnost poznajo, kar se dejansko ni izkazalo za resnično, saj so odstopanja od pravih odgovorov prevelika, prav tako se v povprečju bistveno ne razlikujejo od odstopanj vseh anketirancev.

Pri naslednjem filtru nas je zanimalo, kje so zaposleni anketiranci, ki sodelujejo z detektivi. Izbrali smo vse anketirance, ki so na vprašanje 12, kako pogosto oni (ali kdo drug v njihovem podjetju oz. službi) sodelujejo z detektivi, odgovorili vse razen nikoli (to so odgovori: redko, občasno, pogosto, zelo pogosto). Teh anketirancev je 34 (17 % vseh anketirancev).

Slika 12 kaže, da je največ anketirancev, teh je kar 43 % (oz. 15 anketirancev), ki sodelujejo z detektivi, zaposlenih v *gospodarstvu*. Sledijo jim anketiranci *brez zaposlitve* z 12 % (4 anketiranci), *samostojni podjetniki* z 9 % (3 anketiranci), *javna uprava, odvetniška pisarna in varnostna služba* s 6 % (2 anketiranca) ter *policija, sodišče, šolstvo, študent, privatno podjetje in drugo* s 3 % (po 1 anketiranec).

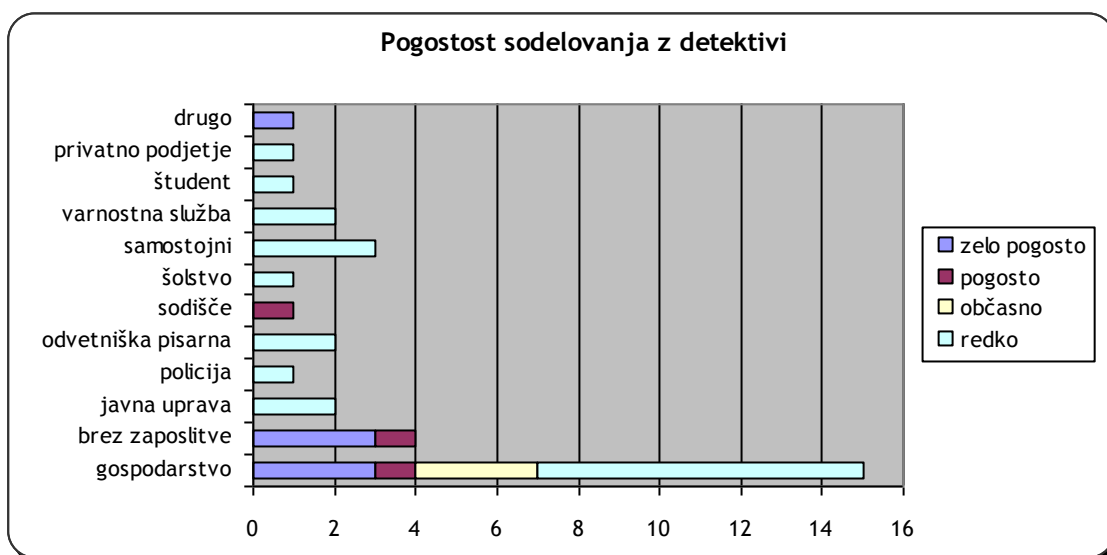
Tabela 1: Aritmetična sredina odgovorov detektivov in odstopanje drugih odgovorov

	Detektiva Oset in Šarlah (aritmetična sredina)	Odgovor, da poznajo detektivsko dejavnost (odstopanje)	Vsi anketiranci (odstopanje)
preverjanje partnerjev (varanje)	3,50	-0,24	-0,12
preiskovanje umorov	1,00	-1,48	-2,18
zbiranje informacij za zavarovalnice	4,50	0,15	0,50
preiskovanje gospodarskega kriminala	3,00	-0,13	-0,40
preverjanje alkoholiziranosti	4,50	2,02	2,83
preverjanje dolžnikov	4,00	0,04	0,74
preverjanje potnih stroškov	3,00	0	0,54
zasledovanje ljudi	1,5	-2,50	-2,40
opravljanje bolniških kontrol	5,00	1,13	1,82
vročanje	5,00	1,70	2,48
izvršbe	1,50	-0,77	-0,76
preiskovanje kaznivih dejanj	2,00	-0,78	-1,22
iskanje pogrešanih oseb	2,50	-1,15	-1,33
drugo	3,00	0,23	0

Slika 12: Zaposlitev anketirancev, ki sodelujejo z detektivi.

Slika 13 prikazuje pogostost sodelovanja z detektivi, anketiranci pa so ločeni po zaposlitvenih skupinah. Izstopa gospodarstvo, kjer 3 anketiranci (9 %) sodelujejo z detektivi zelo pogosto, 1 anketiranec pogosto (3 %), 3 anketiranci občasno (9 %) in 8 redko (24 %). Anketiranci brez zaposlitve zelo pogosto sodelujejo v 9 % (3 anketiranci) in pogosto v 3 % (1 anketiranec). Po 2 anketiranca (6 %), ki sta zaposlena v javni upravi, varnostni službi in odvetniški pisarni, z detektivi sodelujeta redko. Po 1 anketiranec (3 %), ki je zaposlen v policiji, šolstvu, v privatnem podjetju ali je študent, prav tako z detektivi sodeluje redko. 1 zaposlen anketiranec na sodišču (3 %) z detektivi sodeluje pogosto. 3 samostojni podjetniki (9 %) z detektivi sodelujejo redko. Nekdo, ki ni opredelil zaposlitve (3 %), pa zelo pogosto. Podatki kažejo, da trenutna praksa sodelovanja z detektivi trenutno temelji na gospodarskem področju, ki bistveno izstopa od drugih zaposlitvenih skupin. Nekaj sodelovanja je tudi z anketiranci brez zaposlitve, z anketiranci, ki so zaposleni v javni upravi, odvetniški pisarni, na sodišču, v varnostni službi in kot samostojnimi podjetniki, z ostalimi pa manj.

Slika 13: Pogostost sodelovanja z detektivi po posameznih zaposlitvenih skupinah anketirancev.

Glede na analizo rezultatov potrjujemo, da je sodelovanja z detektivi vsekakor (pre)malo. Vodilni (oziroma pristojni za določena področja) nimajo ne časa, znanja in pooblastil, da bi se ukvarjali s storitvami, ki jih obvladujejo detektivi. Predvsem pa menimo, da nimajo informacij, da jim detektivi lahko pomagajo pri marsikateri težavi. Tako npr. kakšen samostojni podjetnik niti ne pomisli, da bi najel detektiva, čeprav ima veliko dolžnikov, delavci pa so pogosto v neupravičenih bolniških staležih. Zato upamo, da se bo stanje v prihodnosti spremenilo in bo storjen korak naprej pri osveščanju in posledično pri poznavanju detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji.

5.3 Potrditev/zavrnitev hipotez

Hipoteza 1: Večina ljudi ne pozna storitev detektivov v Republiki Sloveniji.

Analiza raziskave je pokazala, da večina anketirancev ne pozna detektivskih storitev v Republiki Sloveniji. To potrjujejo še posebej podatki iz 14. vprašanja, v katerem so anketiranci napačno ocenjevali storitve, ki naj bi jih opravljali slovenski detektivi. Anketiranci so tudi sami na vprašanje, ali poznajo delo slovenskih detektivov, v večini odgovorili, da ne oz. da niso

prepričani. Prav tako so tudi asociacije na nek način potrdile nepoznavanje, saj so anketiranci navajali stvari, ki se jih v večini ne da enačiti s slovenskimi detektivi. Hipotezo 1 na podlagi celotne raziskave potrjujemo.

Hipoteza 2: Večina ljudi misli, da so slovenski detektivi podobni filmskim in knjižnim junakom iz tujine.

To hipotezo potrjujemo z več elementi. Prvi element so asociacije anketirancev, ki so v večini vezane na filmske in knjižne junake, televizijske serije, detektive iz tujine in podobno. Pri tem je potrebno omeniti, da lahko tudi slovenski detektiv, ki svoje področje dobro pozna, najprej pomisli na Sherlocka Holmesa. Tako asociacije same po sebi niso dovolj. Toda v povezavi z drugimi vprašanji, ugotovimo, da so asociacije tudi dejansko »znanje« oziroma vedenje o slovenskih detektivih. Naslednji element so odgovori na vprašanje, zakaj bi anketiranci želeli postati detektivi, ki ponujajo jasno sliko o njihovem nepoznavanju detektivskega dela. Prav tako so anketiranci med rezultate najpogostejših storitev pri slovenskih detektivih uvrstili ravno tiste, ki so manj (ali pa sploh ne) značilne za slovenske detektive, so pa značilne za filmske in knjižne junake (preiskovanje umorov, zasledovanje ...). Hipotezo 2 na podlagi raziskave potrjujemo.

Hipoteza 3: Ljudje detektivske storitve v Republiki Sloveniji preveč povezujejo z delom po uradni dolžnosti, ki ga opravlja policija.

To hipotezo potrjuje predvsem vprašanje 14, v katerem so anketiranci odgovarjali, katere storitve opravljajo detektivi. Njihovi odgovori so od dejanskega stanja najbolj izstopali ravno pri umorih, ki jih detektivi načeloma ne preiskujejo, saj sodi to v področje policijskega oz. kriminalističnega dela. Preverjanja alkoholiziranosti, ki ga detektivi veliko opravljajo, pa anketiranci niso tako pogosto povezovali z njihovim delom. Prav tako so imeli anketiranci veliko asociacij na raziskovanje, preiskovanje, pod krinko, kriminal, kazniva dejanja, hujša kazniva dejanja, reševanje težjih primerov, policijo, kriminalista, umor in podobno. V analizi raziskave smo ugotovili tudi nepoznavanje oz. enačenje pojma detektiv in kriminalist, kar posledično pomeni tudi napačno povezovanje detektivskih storitev z delom po uradni dolžnosti, ki ga opravlja policija. Na podlagi analize potrjujemo hipotezo 3.

6 Zaključek in predlogi

Detektivska dejavnost v Republiki Sloveniji je relativno mlada in hkrati nepoznana. Raziskava je pokazala, da se večina anketirancev zaveda, da tega področja ne poznajo. O detektivih imajo napačno mnenje, saj jim ga oblikujejo TV nadaljevanke, filmi in knjižni junaki iz tujine. Detektiv je v njih prikazan drugače od dejanskega slovenskega detektiva, zato je razumljivo, da anketiranci ne ločijo med kriminalisti in detektivi. Prav tako ne poznajo storitev, ki jih detektivi v Republiki Sloveniji opravljajo s svojimi pooblastili, četudi bi jim pomoč detektiva ob marsikateri priložnosti prišla prav.

Nepoznavanje tega področja lahko izvira iz več razlogov. Zaradi relativno mlade dejavnosti se v slovenskem prostoru detektivi še niso tako razširili (zgovoren je tudi podatek o relativno majhnem številu detektivov). Poteka uveljavljanje, ki zahteva določen čas, saj le-to ni odvisno samo od detektivov, temveč tudi od ljudi, ki to dejavnost spoznavajo. Pomembno je, da jo spoznajo tako potencialni naročniki in stranke kot širša množica. Dilemo pri večjem oglaševanju detektivov vidimo tudi v tem, da svojih storitev ne morejo oglaševati na enak način, kot to počnejo drugi. Pri določenih storitvah morajo biti njihovi obrazi in imena nepoznana, zato bi bilo nesmiselno, da se na veliko oglašujejo, saj bi to izničilo kakovost nadaljnjega dela. Tako imajo pri uveljavljanju detektivske dejavnosti zaradi narave

detektivskega dela, zraven vseh že napačno ustvarjenih podob detektivov, še dodatno oteženo delo.

V zadnjem času se ni veliko spremenilo. Še vedno obstaja spletna stran Detektivske zbornice Republike Slovenije, kjer lahko potencialni detektivi dobijo informacije o tej dejavnosti ter se prijavijo na izpit. Tudi pogoji za pridobitev detektivske licence ostajajo v glavnem nespremenjeni. Prednost trenutnega stanja so vsekakor aktivni detektivi, ki so s svojim preteklim delom pridobili izkušnje in sodelovali pri uveljavljanju detektivske dejavnosti v Republiki Sloveniji. Tako lahko bodočim kandidatom svetujejo pri njihovih odločitvah glede detektivskega poklica, jim pomagajo pri pripravah na opravljanje detektivskega izpita ali pa jih preprosto postavijo na realna tla z dejstvi, kaj detektivi dejansko delajo. Detektivsko področje je zelo obsežno, zato ga novi detektivi ne obvladajo takoj, ko pridobijo detektivsko licenco. Za pomoč se obračajo na že aktivne detektive, ki jim lahko s svojimi izkušnjami zelo pomagajo. Novi detektivi imajo prednost tudi pri iskanju in pridobivanju strank, saj so imele na primer določene stranke v preteklih obdobjih pozitivne izkušnje pri sodelovanju z detektivi. Na ta način je hoja novih detektivov po že utrjeni poti olajšana, saj je med potencialnimi strankami razširjeno, da je sodelovanje z detektivi kvalitetno in koristno.

Da bi se stanje v Republiki Sloveniji spremenilo in bi čez nekaj časa lahko rekli, da večina ljudi pozna detektivsko dejavnost (sedaj je večina ne pozna), je potrebnih kar nekaj korakov. V prvi vrsti so prav detektivi pomemben element pri informiranju ljudi o tej dejavnosti, saj so oni tisti, ki lahko pripomorejo k splošnemu vtisu o detektivih – ali je njihovo delo korektno, ali so koristni, ali izkoriščajo stranke, ali so izobraženi in znajo svetovati ... Zato je pomembno, da delo opravljajo v skladu z zakoni, da stremijo h kvaliteti in upoštevajo moralno etična načela. Naslednji so mediji, ki temu področju načeloma ne posvečajo posebne pozornosti. V zadnjem času se sicer govori o spremembi Zakona o detektivski dejavnosti, prav tako se javnost obvešča, da je bil na prvi stopnji Okrožnega sodišča zaradi neupravičenega slikovnega snemanja pogojno obsojen detektiv (saj veste, vsaka reklama je dobra, četudi je slaba).

Poznavanje detektivske dejavnosti bi lahko izboljšalo predvsem sodelovanje ljudi z detektivi, naj bo to v relaciji do strank, ki jih najemajo, ali pa do strank, s katerimi se ukvarjajo v smislu preiskave in drugih storitev (v teh primerih bi bili lahko ljudje manj zadržani in bolj pripravljeni za sodelovanje, saj bi natančno vedeli, kakšna pooblastila ima detektiv, kaj počne in kaj je njegov namen).

Korak k večji razpoznavnosti detektivov in poznavanju njihovega dela v Republiki Sloveniji smo naredili že s to raziskavo, saj smo ugotovili, kakšno je (ne)poznavanje detektivske dejavnosti. Anketiranci bodo dobili povratno informacijo (raziskavo in analizo), in verjetno jih bodo rezultati zaradi lastnega sodelovanja bolj zanimali. Javnosti je zelo težko vsiljevati znanje o nečem, kar jih ne zanima. Tudi za politiko marsikdo reče, da je ne spremlja, ker ga ne zanima, a je politika vendarle eden izmed pomembnejših elementov našega vsakdana. Zato je pomembno, da z informiranjem začnemo počasi in skromno, saj se ljudje v obilici informacij hitro izgubimo. Korak k temu so zagotovo razni seminarji, namenjeni posameznim skupinam ljudi, ki pri svojem delu ali pa v osebnem življenju potrebujejo detektivske storitve. Zdi se mi pomembno, da se o detektivskem poklicu pouči tudi osebe, ki so na osnovnih in srednjih šolah zadolžene za svetovanje pri poklicih in nadaljnjem izobraževanju otrok. Sama takšnega svetovanja nisem bila deležna, bi si ga pa vsekakor želela. Poklic detektiva bi morali vključiti tudi v razne predstavitve poklicev, saj bodo otroci lahko le na tak način izvedeli kaj zanimivega o detektivski dejavnosti.

Spoznanja, do katerih smo prišli pri pisanju raziskave in pri usposabljanju pri detektivu, so zelo pomembna. Zaradi specifične narave dela se zavedamo, da bi jih bilo nemogoče dobiti samo iz literature. Vpogled v dejansko delo detektivov je zato toliko pomembnejši, saj smo le tako lahko spoznali, da **detektivstvo ni zgolj poklic, temveč način življenja.**

7 Literatura

- Oset, G. in Šarlah, T. (2010a). *Učinkovito reševanje kršitev delovnega razmerja z detektivi in mediacijo, strokovni seminar*. Ljubljana: Založba Forum Media.
- Oset, G. in Šarlah, T. (2010b). Nekaj spijem, da bom lahko delal. *Nedeljski dnevnik*, 49 (32), 4.
- Perko, J. in Perko, K. (2008). Pogodbeno neposredno opazovanje kot način zbiranja in zavarovanja dokazov ali kot prepovedan prikrit preiskovalni ukrep. *Detektiv: glasilo Detektivske zbornice Republike Slovenije*, 7 (1–2), 33–37.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*, elektronska izdaja, verzija 1.0. (2002). Kamnik: Amebis d.o.o.
- Slovensko-angleški slovar*, elektronska izdaja, verzija 1.0. (2002). Kamnik: Amebis d.o.o.
- Veliki angleško-slovenski slovar*, elektronska izdaja, verzija 1.0. (2002). Kamnik: Amebis d.o.o.
- Veliki italijansko-slovenski slovar*, elektronska izdaja, verzija 1.0. (2002). Kamnik: Amebis d.o.o.
- Veliki slovensko-nemški slovar*, elektronska izdaja, verzija 1.0. (2002). Kamnik: Amebis d.o.o.
- Zakon o detektivski dejavnosti (ZDD-1). (2011). *Uradni list RS*, (17).